

Voorzeningen, voorwaardelijke verplichtingen en activa
Toezicht Financiële Verslaggeving

Oktober 2013

Inhoudsopgave

1	Mangementsamenvatting	4
2	Aanleiding, doelstellingen en populatie	6
3	Belangrijkste onderzoeksresultaten	7

Autoriteit Financiële Markten

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. Wij bevorderen eerlijke en zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, particuliere beleggers en (semi-) professionele partijen. We zien toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en ondernemingen in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de stabiliteit van het financiële stelsel, het functioneren van de economie, de reputatie en de welvaart van Nederland.

1 Managementsamenvatting

De AFM heeft de jaarrekeningen over 2012 onderzocht op de toepassing van IAS 37, Voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa. De AFM heeft gekozen voor dit themaonderzoek omdat zij verwachtte dat voorzieningen nodig zouden zijn, vooral omdat de economische crisis nog steeds aanhoudt.

De AFM heeft 54 jaarrekeningen onderzocht en zij constateert dat:

- de verantwoorde voorzieningen meestal slechts een beperkte impact hebben op de financiële positie en performance;
- de toepassing van de toelichtingsvereisten inzake voorzieningen uit IAS 37 goed is;
- de toelichting op voorwaardelijke verplichtingen in 22 gevallen plichtmatig ('boilerplate') lijkt;
- voorwaardelijke activa nagenoeg niet zijn opgenomen in de toelichting.

Voorzieningen hebben meestal slechts een beperkte impact op de financiële positie en performance

In slechts negen gevallen zijn de verantwoorde voorzieningen groter dan 5% van het balanstotaal. De AFM heeft geen jaarrekeningen aangetroffen waarin de voorzieningen groter waren dan 10% van het balanstotaal. Slechts in vijf gevallen is de vrijval uit voorzieningen groter dan 5% van de netto winst. De impact van voorzieningen op de financiële positie en performance is dus niet vaak groot te noemen. De AFM heeft geen onderzoek gedaan naar de juiste toepassing van de verslaggevingregels voor opname en waardering van voorzieningen.

De toepassing van de toelichtingsvereisten inzake voorzieningen uit IAS 37 is goed

Het merendeel van de ondernemingen geeft duidelijke verloopstaten van de voorzieningen. Meer dan de helft van hen neemt vrijwillig vergelijkende cijfers per mutatiesoort op. Ook elementen als de waarderingsgrondslag, onzekerheden en timing van de kasstromen komen naar voren in de toelichtingen. Vooral daar waar de voorzieningen minder impact op de jaarrekening hebben, wordt de toelichting vaak minder specifiek. De AFM is verheugd vast te stellen dat de toelichtingsvereisten over het algemeen goed worden toegepast.

De toelichting op voorwaardelijke verplichtingen lijkt in 22 gevallen plichtmatig ('boilerplate')

De AFM trof in 49 jaarrekeningen een toelichting op voorwaardelijke verplichtingen aan. In 22 gevallen komt deze toelichting plichtmatig over, zonder dat er daadwerkelijk informatie wordt gegeven over de ondernemingsspecifieke aspecten van deze verplichtingen. De AFM beveelt in die gevallen aan de toelichtingen die gegeven worden ondernemingsspecifieker en (daarmee) relevanter te maken.

Voorwaardelijke activa zijn nagenoeg niet opgenomen in de toelichting

Opvallend is dat in slechts vijf van de 54 jaarrekeningen voorwaardelijke activa (bijvoorbeeld rechtszaken die ondernemingen hebben aangespannen) zijn opgenomen. In de overige 49 jaarrekeningen heeft de AFM geen toelichting op voorwaardelijke activa aangetroffen. Wij kunnen ons voorstellen dat er meer ondernemingen voorwaardelijke activa hebben. Een toelichting is dan op zijn plaats.

2 Aanleiding, doelstellingen en populatie

2.1 Aanleiding

In financieel onrustige tijden lijkt het belang van voorzieningen in de jaarrekening toe te nemen. Het is toegestaan rekening te houden met waarschijnlijke toekomstige uitgaven als de onderneming daartoe een verplichting heeft. De vraag of er een voorziening moet worden getroffen, vereist een zeer zorgvuldige inschatting door het bestuur van een onderneming. De verslaggevingsstandaard over voorzieningen (IAS 37) bevat een aantal eisen voor de toelichting bij voorzieningen die het risico van te veel sturing van de resultaten tegen moet gaan. Zo moet een onderneming voor elke klasse van voorzieningen een verloopoverzicht opnemen in de jaarrekening. Ook moet een onderneming een beschrijving geven van de aard van de voorziening en de onzekerheden in de omvang en het tijdstip van de uitgaande kasstromen die daarmee gepaard kunnen gaan.

2.2 Doelstelling: transparantie

Het themaonderzoek IAS 37 heeft als doel de transparantie rond voorzieningen, voorwaardelijke verplichtingen en voorwaardelijke activa te beoordelen aan de hand van de toepassing van de toelichtingsvereisten van IAS 37. Waar nodig worden ondernemingen gestimuleerd de kwaliteit van de jaarrekeningen op dit punt te verbeteren. Dit onderzoek heeft niet tot doel onderzoek te doen naar de juiste toepassing van de verslaggevingregels voor opname en waardering van voorzieningen.

2.3 Populatie: 54 ondernemingen

We hebben bij de opzet van het themaonderzoek gekozen voor alle ondernemingen die in de AEX, de AMX en de AScx zijn opgenomen, voor zover de financiële verslaggeving onder ons toezicht valt. Financiële instellingen hebben we daarbij buiten beschouwing gelaten, omdat de standaarden rond de financiële instrumenten (IAS 32, IAS 39 en IFRS 7) en verzekeringscontracten (IFRS 4) van veel groter belang zijn dan IAS 37. Zo zijn we op een totaal van 54 ondernemingen gekomen.

3 Belangrijkste onderzoeksresultaten

3.1 Voorzieningen hebben meestal slechts een beperkte impact op de financiële positie en performance

De impact van de post voorzieningen op balanstotaal, netto winst en eigen vermogen is beperkt. Zo zijn de verantwoorde voorzieningen in slechts negen van de 54 gevallen groter dan 5% van het balanstotaal en heeft de AFM geen jaarrekeningen aangetroffen waar de voorzieningen groter waren dan 10% van het balanstotaal. Ook de impact van voorzieningen op de netto winst is beperkt. In veertien gevallen is de mutatie in voorzieningen en in slechts vijf gevallen is de vrijval uit voorzieningen groter dan 5% van de netto winst.

Ten opzichte van het eigen vermogen hebben voorzieningen een iets grotere impact, 26 van de 54 ondernemingen hebben voorzieningen die groter zijn dan 5% van het eigen vermogen. Voor vier ondernemingen geldt dat de verantwoorde voorzieningen zelfs meer dan 25% zijn van het eigen vermogen. Overigens zijn dit ondernemingen met een relatief hoge leverage; het eigen vermogen is bij deze vier ondernemingen maximaal 15% van het balanstotaal.

Vijf ondernemingen hebben helemaal geen voorzieningen gerapporteerd. Hiervan is er één in de AMX opgenomen. De overige ondernemingen maken onderdeel uit van de AScx. In één geval lijkt het overigens niet in overeenstemming met de aard van de activiteiten van de onderneming (het leveren van goederen) om geen (garantie)voorziening te rapporteren.

De AFM stelt vast dat de post voorzieningen in de meeste onderzochte gevallen geen bijzonder grote impact blijkt te hebben. Hierdoor is het belang dat gebruikers bij deze post hebben in veel gevallen dan ook beperkt. De bevindingen hieronder moeten dan ook in dat licht gezien worden. De AFM heeft geen onderzoek gedaan naar de juiste toepassing van de verslaggevingregels voor opname en waardering van voorzieningen.

3.2 De toepassing van de toelichtingsvereisten inzake voorzieningen uit IAS 37 is goed

Het merendeel van de ondernemingen geeft duidelijke verloopstaten van de voorzieningen. Slechts in twee gevallen wordt er geen onderscheid gemaakt tussen gebruik van een voorziening en vrijval van een voorziening. Dit beperkt de transparantie rond de aanwending, het nut en de noodzaak van de voorziening. Meer dan de helft van de ondernemingen rapporteert naast de verplichte verloopstaten ook vergelijkende cijfers per mutatiesoort. Deze vergelijkende cijfers zijn niet verplicht gesteld in IAS 37. Alle ondernemingen presenteren vergelijkende cijfers per voorziening per einde boekjaar. Ook elementen als waarderingsgrondslag, onzekerheden en timing van de kasstromen komen veelvuldig naar voren in de toelichting. Over het algemeen is de diepgang van de toelichtingen afhankelijk van

het belang van de specifieke voorziening. De AFM is verheugd vast te stellen dat de toelichtingsvereisten goed worden toegepast.

3.3 De toelichting op voorwaardelijke verplichtingen lijkt in 22 gevallen plichtmatig ('boilerplate')

De AFM trof in 49 jaarrekeningen een toelichting op voorwaardelijke verplichtingen aan. In 22 jaarrekeningen zijn hierbij relatief standaard bewoordingen gehanteerd. Dat een onderneming bij de normale operaties juridische geschillen kan krijgen met afnemers is een voorbeeld van een erg globale beschrijving. De AFM beveelt in die gevallen aan de toelichtingen die gegeven worden ondernemings specifieker en (daarmee) relevanter te maken. Bij 27 ondernemingen is dat overigens al het geval. De AFM juicht het toe dat in een aantal toelichtingen duidelijk naar voren is gekomen om welke zaken het gaat, wat de inschattingen zijn van management en waarom niet is overgegaan tot het vormen van een voorziening.

3.4 Voorwaardelijke activa zijn nagenoeg niet opgenomen in de toelichting

Slechts vijf ondernemingen rapporteren voorwaardelijke activa. Deze activa betreffen voornamelijk lopende rechtszaken, die ondernemingen hebben aangespannen. Afgaande op de gegeven toelichtingen lijkt opname als voorwaardelijk actief terecht. De AFM vindt het opvallend, dat in 49 van 54 onderzochte jaarrekeningen er geen voorwaardelijke activa zijn opgenomen. Wij kunnen ons voorstellen dat er meer ondernemingen voorwaardelijke activa hebben. Een toelichting is dan op zijn plaats.

Autoriteit Financiële Markten

T 020 797 3721 | F 020 797 3800

Postbus 11723 | 1001 GS AMSTERDAM

www.afm.nl

De tekst in deze brochure is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze brochure.

Amsterdam, oktober 2013